

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 97,
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI LAP

3166

Archiv der Zionistischen Organisation

AK

W. Sächsischer strasse 8.

Berlin

Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Feltétlenül ára pályaud-
soknál idén is 3 lej
en — 350
Kövérkiában
ára — 25 ck
— 150 ck

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 10. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Seboth 9. 1924 január 15 Kedd

A megvesztegetett sajtó

A párisi „L'Humanité” jóvoltából az európai közvélemény egy újabb, talán minden eddiginél szenzációsabb politikai leleplezésről szerzett értesülést. A francia szocialisták lapja napok óta eredeti okmányokkal bizonyítja be, miként vesztegette meg és pénzelt le a legutolsó cári orosz kormány az egész francia sajtót, hogy barátságosabb megatartásra hangolja. A leleplezések legszenzációsabb momentuma, hogy a nagystílű leleplezésről a francia kormánynak nemcsak tudomása volt, de egyenesen támogatta azt. A „L'Humanité” közli a cári külügyminisztérium egyik titkos aktáját, egy jelentést, amelyet Izvolszky külügyminiszter intézett Szaszanov miniszterelnöknek közvetlenül a háború kitörése előtt. Az orosz külügyminiszter szükségesnek tartja, hogy a francia sajtóra bizonyos pénzügyi nyomást gyakoroljanak. Meggyőződött róla, hogy Poincaré egyáltalán nem ellenzi ezt a tervet, csak azt kívánja, hogy minden egyes esetben megfelleljen informálják őt. Poincaré tehát tudni akarta, hogy hazájának lapjait mikor és milyen összegekkel vesztegeti meg egy külföldi állam. Izvolszky igen érdekesen írja le ezután jelentésében, hogyan tárgyalt ügynekei útján a legnevesebb francia hírlapokkal és milyen eszközökkel sikerült őket megnyerni, hogy erősebben támadják Ausztria balkáni politikáját.

A párisi leleplezés kétségtelenül egyik legnagyobb kulturbotránya korunknak. Sajnos, az emberiség idegei annyira elfáradtak, érzékei annyira eltoppannak már, hogy még az ilyen, minden fantáziát felülmúló becsületesség sem tudja a szegény és a harag pirját árcaiba kergetni. Szinte nyomtalanul vesznek el ezek a leleplezések a lapok szürke hátsóain. Csak a napokban szüzhöz el felettünk egy valóságos megrendítő leleplezés. Hiteles dokumentumokkal nyert beigazolást, hogy a híres Dreyfuss-per idején, amikor a perrel kapcsolatban nemcsak egy ártatlan embert hurcoltak meg, de az egész zsidóság ellen új hadjárat indult, a német diplomácia titkos aktái között olyan okmányok voltak, melyek napnál is fényesebben igazolták Dreyfuss ártatlanságát. Am a német kormány nem hozta nyilvánosságra ezeket az aktákat, nem küldte el őket a párisi tárgyalóterembe, hagyta, hogy elítéljék Dreyfuss-t és szemrebbenés nélkül nézett el a magyar acsapó antiszemita hullámok felett. Nagyon tanulságosak ezek a leleplezések, csak sajnós igen kevesen akadnak, akik levonják belőle az erkölcsi következtetéseket.

Bizonyos, hogy a legújabb párisi kulturbotrány is csak újabb csemege a szenzációra éhes közönségnek. Ha ebből az esetből a következtetések csak a századrészt vonják le, akkor a francia közélet mai vezetőembereinek legnagyobb része soha többé nem léphetne a nyilvánosság elé, mert a közfelháborodás nyomban elsöpörné őket. Am még a politikánál is szomorúbb tényt vet ez a leleplezés a sajtóra. Arra a sajtóra, amelyet mint utolsó utczonnyát mindenki megvásárolhat, akinek csörgő aranytal tele a keze, amely felkínálja magát és szolgálai módon kiszolgálja azt, aki meggyőződéséért pénzt ad cserébe. Lassankint kezd érthetővé és megfoghatóvá válni, miként lehetett beletaszítani az egész emberiséget az ötéves vérontásba, hogyan lehetett előkészíteni a hangulatot arra, hogy adott pillanatban országok és népek igazi érdekeik ellenére egymás torkába harapjanak. A megvesztegethető, meggyőződés nélküli sajtó végezte el azt a bravó munkát. Nincsen undorítóbb arculcsapása a gondolat- és sajtószabadságnak, mint a párisi leleplezés.

Ez a botrány talán mégis fel fogja nyitni azoknak szemét, akik komolyan veszik a sajtó hivatását. A sajtónak csakúgy, mint a nagy és magas hivatásnak van és ha valami, úgy a nyomtatott betű ereje az, ami ismét visszaadhatja az emberiségnek megbolygatott nyugalmát. De csak az olyan sajtó, amelyet szabad és független emberek írnak, akik nem kénytelenek rejtett és sötét utakon áruba bocsátani meggyőződésüket, akik egyedül hivatásuknak és hivatásukból élnek. Az újságíróknak függetlennek kell lenni szellemileg és anyagilag egyaránt, mert minden megkötöttség elhajlásához

vezet. Ezer cenzuránál kártótonyabb, ha az újságírói társadalom gazdasági nyomorban szenved. A becsületes sajtónak, amely nem akar prostitúálttá aljasodni, legelső kötelessége, hogy munkáit a professzió színvonalán tartsa. Ha ez megtörténik, akkor a közönség is ösztönösen érezni fogja, hogy az újságból a szabad meggyőződés

szelleme árad, hogy a szavak virágos mezője alatt nem rejtőznek farkasvermek, amelyeket ravasz és önző érdekek az ő vesztére ástak. Akkor a közönség érezni fogja, hogy ez a sajtó érette van, az ő céljait és javát szolgálja és ez a bizalom adja majd a legerősebb alapot a sajtó prosperálására és anyagi boldogulására is.

Sztrájkbaléptek az Ellenzék és az Ujság munkatársai

Az „Ellenzék” hírfő délután már nem jelent meg. A „Keleti Ujság” szerkesztősége is beszúrt a munkát. A kollektív szerződés hiányának kiküszöbölését követelik a kisebbségi újságírók. A Lapkiadó részvénytársaság tejesítette munkatársainak követelését

(Kolozsvár, jan. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kisebbségi újságírók szervezetének kolozsvári helyi csoportja még 1922-ben kollektív szerződést kötött a kiadókkal, amely pontosan szabályozta a lapvállalatoknál dolgozó újságírók munkakötelezettségeit és javadalmazásuknak összegét. Ez a kollektív szerződés 1923 májusában került meghosszabbításra, amikor is egyes lapvállalatok elzárkóztak a kollektív szerződés meghosszabbításától. Ettől az időtől kezdve a kollektív szerződés csak névlegesen volt érvényben, a különböző kiadók ugyanis nem respektálták a szerződés különböző pontjait, különösen azokat, amelyek a drágasági pótlékokról intézkedtek.

Az élet folyton emelkedő drágulása arra kényszerítette a kolozsvári újságíró szervezetet, hogy mozgalmat indítson a kollektív szerződés respektálásának érdekében és annak hiányait kiküszöbölje. A kollektív szerződés egyik pontja ugyanis a drágulás időközbeni ravinát írja elő és a drágulás arányában drágasági pótlékot ír elő. A szerződés egyik hiányos pontja azonban a drágulás után járó százalékos pótlékot nem a tényleges fizetés, hanem az annál lényegesen kisebb összegű indexszámok után folyósítja, úgy hogy a drágasági pótlékok nem teletelnek meg a tényleges drágulásnak.

Az újságíró szervezet mozgalmára arra irányult, hogy a kollektív szerződésnek ezt a hiányát kiküszöbölje és így a fizetések a tényleges drágulásnak megfelelő összegekre emelkedjenek. Még a szervezet mozgalmának megindítása előtt az Uj Kelet szerkesztősége és kiadóhivatala között olyan irányu megállapodás jött létre, amely a szerkesztőség munkatársainak a bérmozgalomban való részvételét feleslegessé tette.

A „Keleti Ujság”, „Ellenzék” és „Ujság” munkatársai egyöntetű ultimátummal fordultak a

Lapkiadó r.-t., illetőleg az Ellenzék r.-t. igazgatóságához. A Lapkiadó r.-t. szombaton délután hajlandónak mutatkozott munkatársai követeléseinek teljesítésére. Eszerint a február havában esedékes ártelvértelt még szombaton délután megajtották és a vállalat igazgatósága kijelentette, hogy a 25 százalékos megállapított drágulás után a tényleges fizetéseket emeli huszonöt százalékkal. Ugyanakkor azonban kikötötte az újságírói munkateljesítmény minimumának megállapítását és azt, hogy a kollektív szerződés lejártáig új megállapodásról nem lehet szó. A Keleti Ujság szerkesztősége a vállalat eme kikötéseit tudomásul vette. A Lapkiadó r.-t. igazgatósága azt is tudomásul vette, hogy a Keleti Ujság szerkesztősége mindaddig beszünteti a munkát, míg az „Ellenzék” r.-t.-nél hasonló megállapodás nem jön létre, vagy amíg a szervezet vezetősége más taktikai lépést elő nem ír.

Az Ellenzék r.-t. azonban megtogadta az az „Ellenzék” és „Ujság” szerkesztő egének követeléseit és így az „Ellenzék” és az „Ujság” szerkesztősége sztrájkot proklamált. Ma délután az „Ellenzék” már nem is jelent meg. Az „Ellenzék” r.-t. igazgatósága ugyan kísérletet tett arra, hogy a lapot a szerkesztőség nélkül, szervezetlen hírlapírókkal írassa meg, ez a kísérlet azonban csúdt mondott. A kötött megállapodás értelmében a „Keleti Ujság” szerkesztősége is beszüntette a munkát és így holnap a „Keleti Ujság” sem jelenik meg.

Újságíró körökben azt hiszik, hogy a sztrájk hamarosan véget ér. Mára várják ugyanis Bély grófnak, az Ellenzék r.-t. elnöki igazgatójának Kolozsvárra érkezését, akinek közismert humanitásától és a szellemi munkát méltányló gondolkodásától a szerkesztőségek jogos követeléseinek teljesítését várják.

A Ruhr-megszállás szörnyű mérlege

Négymillárd aranymárkába került a Ruhr-megszállás. Ismét elutasító a francia válasz

(Páris, jan. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Poincaré miniszterelnök december tizenötödiki beszéde óta, amelyben hajlandónak nyilatkozott Németországgal közvetlen tárgyalásokba bocsátkozni, az európai politikában feszült érdeklődéssel várták a francia kormány választását a Ruhr-megszállás javaslatára. Hoesch párisi német ügyvivő tegnap délután öt órakor megjelent a külügyminisztérium politikai igazgatója, Peretti del Rocca előtt, aki a miniszterelnök távollétében ányujtotta a francia kormány választását. A vála z memorandum formájú és terjedelme tízenegy oldal. A memorandum pontról-pontra refektál a német javaslatokra és igyekszik megindokolni a franciá álláspontot, amely ezalkalommal is merev és visszautasító.

Rocca közölte a német ügyvivővel, hogy az a jelezék nem meríti ki a tárgyat és semmi esetre sem akar szakítás lenni. A francia kormány mindenkor hajlandó megfelelő német javaslatok t jóindulatú és tárgyilagos vizsgálat alá venni. Hoesch német ügyvivő a francia választás l még a tegnapi nap folyamán Berlinbe utazott. Brüsszelben a német ügyvivő ugyan csak megjelent Jaspár külügyminiszternél, aki a franciához hasonló jegyzéket nyújtott át neki.

Berlin, január 14. A Ruhr-vidéken a helyzet annyira kiélesedett, hogy az általános sztrájk kitörését már nem lehet elkerülni. A Solingen-iparban a szabad szervezetek üzemi tanácsai

kimondották az általános sztrájkot, hogy ezáltal a nyolccórás munkanapot megvédelmezzék.

A három vasipari szövetség ugyancsak csatlakozott az általános sztrájkhoz, csupán azt követelték, hogy annak megkezdése előtt még egy konferenciát hívjanak össze Elberfeldben. München-Glatbachban számos nagyipari üzemenél a munkásság beszüntette a munkát. A vilamos vasutak sem közlekednek.

A berlini sajtó szenzációs cikkeket közöl a francia Ruhr-politika eredményeiről és felállítja a megszállás mérlegét. Eszerint a Ruhr-akció a múlt év szeptember haváig több mint négymillárd aranymárka effektív kárt okozott.

Egyedül a vasipar termelésében ezerhat-százmillió aranymárka értékű visszaesés mutatkozik.

A Ruhr-mérleknél van azonban egy másik oldala is. Egy félév leforgása alatt százharminc-

két embert végeztek ki a megszálló csapatok a Ruhr-vidéken és kerekben negyvenezer embert utasítottak ki. A börtönökben körülbelül kétezer politikai elítélt van, akikre összesen ezeröttszázharmincegy évi büntetést mértek ki. A francia hatóságok kétszázkilenc iskolát zártak be, százhuszonhét ezer tanulóval és százhetvenhárom újság megjelenését tiltották be.

San Marco mellett megtalálták a „Dixmude“ romjait

A tengerben megtalálták a „Dixmude“ légszavarját és a személyzetének ruhadarabjait. A tengerészeti minisztérium felelőssége

(Páris, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hetekkel ezelőtt titokzatos körülmények között eltűnt „Dixmude“ rejtélye mára már végleg tisztázódott. A „Dombara“ nevű torpedónaszád ugyanis San Marcotól mintegy másfél mérföldnyire, 20—40 méternyi mélységben rabukkant a „Dixmude“ légszavarjára. Így ma már kétségtelen, hogy a léghajó legénységével együtt a tengerbe zuhant.

A torpedónaszád a lelet helyén tovább kutatott és megtalálta a léghajó személyzetének ruhadarabjait is.

A tenger fenekéről előkerült ruhadarabokon kívül sok egyéb holmi akadnak közvetlenül a San Marco kikötője mellett egy örvényben. A leletek alapján bebizonyosodott, hogy a kikötő személyzetének első jelentései, amelyek arról számoltak be, hogy a léghajó eltűnésének napján, hajnali három órákor többszínű fénysávokat láttak feltűnni a tengeren, megfeleltek a valóságnak.

Marseillei jelentés szerint ma reggel a Marseillebe befutó algéri gőzös egy postaszakot hozott magával, amely az eltűnt léghajó személyzetének családtagjaikhoz intézett leveleket tartalmazta. A postaszakot december 19-án délután négy órákor hajították le Insalab fölött, ahonnan tevépostán vitték Narglágig. Narglából vonattal szállították Algírira, ahol az egyik Marseillebe induló gőzös vállalta magára a levelek továbbítását.

A kikötői hatóságok felbontották a leveleszakot. A levelek kizárólag magántermészetűek és valamennyinek az írója a közeli vizionálás reményével üdvözlő hozzátartozóit.

A francia radikális sajtó a „Dixmude“ katasztrófája miatt tovább folytatja támadó kampányát a tengerészeti minisztérium ellen. A „Quotidien“ szerint, dacára a tengerészeti hivatal december 17-iki vihartjósoló jelentésének, a szabályoktól eltérőleg 18-án mégis felszállásra kényszerítették és így a katasztrófa felelőssége teljes egészében a tengerészeti minisztériumot terheli.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta MÉR ÁARON GOLDSCHMIDT⁽⁸²⁾

Ideálhatok már házam elé és mondhatom a költővel: kiszállt belőle már a becsület! De mit is beszéllek magamról? Fejem megöszült és az ösök sirja felé hajol, igen, én már vágyom a sirba! Anyád halála óta egyedül vagyok és most te a gójimhoz¹⁾ pártolsz, hogy soha többé vissza ne térj. De ebben is csak én vagyok hibás, én magam küldöttelek kísértésbe. És bölcsöd fölött arra kértem istent, hogy vegyen el minden boldogságot az én fejemről és adja a tiédre. Én csak legjobb tanácsomat adom neked. Nagybátyád, nénéd és egész családunk föl van háborodva ellened, beszélni sem akarnak rólad, azt mondják, hogy még ki fogsz keresztelkedni. De hát, hiszen én apád vagyok. Isten meg fogja bocsátani neked, hogy nem tudok átkot mondani rád. Én csak kinyujtom feléd két kezem, fiam hajtsd meg fejed és vedd utolsószor áldásomat: Jevarechchá hasém, vejismaréchá — jáér hasém pánav élecha vichunekká — jiszá hasém pánav élechá vejászém löchá salóm.²⁾

Kén divré avichá jedidechá.³⁾

Éppen mikor végére ért a levélnek, kopogtak az ajtón. Egy öregebb megjelenésű zsidó nyitott be és alamizsnát kért. Kedvezőbb pillanatot akarva se választhatott volna, mint éppen ezt, amikor is az apa levele drágává

¹⁾ Keresztélyekhez.

²⁾ Ósi zsidó áldás. Ezekkel a szavakkal áldják meg a kóhaniták, Aron főpap ivadékai a zsidó közösséget. Magyarul: „Áldjon meg téged az Úr és örökösödön fölötted, — sugároztassa feléd az Úr országát és tegyen boldoggá, — emelje az Úr orcáját feléd és adjon neked nyugodalmat békét.

³⁾ „Ime ezek a téged szerető apád szavai.“

Eldölt Fiume sorsa

A belgrádi konferencia nem határozott az orosz kérdéskörben. Az olasz-jugoszláv megegyezés pontjai

(Belgrád, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kisantant államainak konferenciáján elhatározták, hogy a külügyminiszterek legközelebb júniusban vagy júliusban találkoznak ismét Prágában. A konferencia ezalkalommal nem hozott határozatot az orosz kérdésben, mert Romániának időt akartak engedni, hogy a szovjettel megegyezhessen. Inopportunistus lett volna ugyanis, ha a kisantant többi államai Románia előtt ismerik el Oroszországot, mint-hogy ennek következtében

Románia könnyen kényszerhelyzetbe kerülhetne.

A belgrádi román delegáció egy tagja kijelentette, hogy Románia közvéleménye ellene van annak, hogy Franciaországgal katonai szövetség létesüljön. Románia teljes szabadságot akar magának jövő magatartására nézve.

Rendkívül nagy meglepetést keltett a kisantant konferenciáján az a hír, hogy

Olaszország és Jugoszlávia között megegyezés jött létre.

A szerb kormány ugyan még nem erősítette meg a hírt, de beavatott körök már a megállapodás részleteiről is tudnak. Eszerint:

1. Jugoszlávia elismeri Olaszország szuverenitását Fiume felett.
2. Olaszország elismeri Jugoszlávia használati jogát a fiumei Baross-kikötőben.
3. A két állam szerződést köt egymással,

Duca nem tartja aktuálisnak a szovjet elismerését

Belgrád, január 14. Diamandi, Románia belgrádi követe, a kisantant konferenciája alkalmával rendkívül érdekes nyilatkozatot tett egy bécsi lap munkatársának Románia és Oroszország viszonyáról. A követ kijelentése szerint az salzburgi tárgyalásokra nem fog sor kerülni. A szovjetkormány annakidején felszólította Romániát, nevezzen meg egy várost, ahol a két állam közötti tárgyalásokat lefolytathatják. Amikor Románia Salzburgot ajánlotta, Csicserin kijelentette, hogy ez igen messze van és Odesszát ajánlotta. Ezt az ajánlatot a román kormány nem fogadhatta el, mert ragaszkodnia kellett hozzá, a tárgyalások semleges városban történjenek.

A tárgyalások anyagáról valótlán hírek jelentek meg egyes lapokban. Nincsen szó arról, hogy Oroszországot elismerjük a diplomáciai viszony fel-

amely szerint Jugoszlávia jogosult a fiumei kikötőt ötven évig használni.

A budapesti olasz követségen az újságírók érdeklődésére azt felelték, hogy

a megegyezésről még nem tudnak semmit.

Benes cseh külügyminiszter Belgrádban kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy a legközelebb Londonba megy, ahol a kisantantot fogja képviselni a magyar kölesön ügyében. A népszövetség tanácsában még bizonyos nehézségek mutatkoznak, főként a garanciák és a katonai ellenőrzés körül. Magyarország belügyeibe semmi esetre sem akarunk beavatkozni, — mondotta Benes — de a vállalt feltételek ellenőrzését igenis ellenőrizni fogjuk.

Duca román külügyminiszter szintén nyilatkozott a sajtónak. Szerinte is

még mindig vannak nehézségek a magyar kölcson körül.

A kérdést most részletesen megvitattuk — mondotta — és olyan határozatokat hoztunk, melyek segítségével elsimíthatók a további nehézségek.

A magyar kölesön ügye Európa majdnem valamennyi fővárosában a politikai problémák napi-rendjén szerepel. Érdekes momentumként említhető fel, hogy Budapesten Bethlen miniszterelnök távolléte alatt, bár nem kötötték kifejezett trenga deit, az ellenzék tartózkodni fog minden erőteljes politikai akciótól.

Oroszország elismerését a román kormány még nem tartja aktuálisnak.

Ezt az álláspontunkat sikeresen képviseltük a mostani konferencián is, amely ennek következtében nem is hozott határozatot az orosz kérdésben. Románia még a tárgyalások megkezdése előtt azt a feltételt állította Oroszország elé, hogy Beszarabia kérdése egyáltalán nem képezheti a tárgyalások anyagát. Azt is követeltük, hogy a román nemzeti bank aranykészlete, amelyet a háboru alatt Szentpétervárra szállítottak, ismét visszakerüljön Bukarestbe. Beszarabia kérdéséről Románia nem enged semmiféle diszkussziót, minthogy ez a kérdés véglegesen rendezve lett. Kormányunk állás-

vétele előtt, csupán különböző határkérdések és gazdasági problémák megtárgyalása van napirenden.

Ezt az álláspontunkat sikeresen képviseltük a mostani konferencián is, amely ennek következtében nem is hozott határozatot az orosz kérdésben. Románia még a tárgyalások megkezdése előtt azt a feltételt állította Oroszország elé, hogy Beszarabia kérdése egyáltalán nem képezheti a tárgyalások anyagát. Azt is követeltük, hogy a román nemzeti bank aranykészlete, amelyet a háboru alatt Szentpétervárra szállítottak, ismét visszakerüljön Bukarestbe. Beszarabia kérdéséről Románia nem enged semmiféle diszkussziót, minthogy ez a kérdés véglegesen rendezve lett. Kormányunk állás-

tett Jákob előtt minden zsidót és mindent, ami a zsidósághoz tartozik. Ugy fájt neki, hogy kuldulni látja ezt a zsidót, mintha legközelebbi rokonai közül való volna és így a kéregetőnek busás alamizsnát adott. A zsidó azt hitte, hogy tévedésből történt és ezekkel a szavakkal osont ki: semiszburach áldja meg érte!

Ezek a szavak és az a hanghordozás, mellyel kimondták, úgy csengtek Jákob fülének, mint ahogyan harang zugása csenghet a keresztény fülnek karácsony reggelén. Egy mindent elsodró, áradatos, fájó vágyakozás ragadta magával lelkét, — irigyelt az a szegény zsidót, aki most zsidókhoz mehettét. Hajai égnék meredtek a türelmetlenségtől... haza, haza, az apja karjai közé! — És Thóra?

Mint a madár, mely cénára kötött láb-bal szabadságos vággyal fölrebben a levegőbe, de röptét hirtelenül meg kell akasztania és körbe vergődik egy szilárd pont körül, úgy roppantak vissza Jákob érzései is ennél a név-nél és löködtek ki kezdett irányukból.

Thóra... minden szerelem, akit szívében hordott, kettős erővel ébredett föl benne. Szerelmesének képe tisztán és kedvesen merült föl elébe és szívé a szerelem boldogságával töltötte el, amíg csak egy újabb gond lattársulás hirtelenül tudatába nem idézte a környezetét és sötét, fenyegető árnyát ráborította a képre.

— Hát mit tegyek, mit tegyek? — mondotta végre magában... Hagyni, mindent ráhagyni, ahogy a magosságos isten akarja.

Ugyanebben az időben, vácsora végeztével a Fangel család bizalmas beszélgetésben töltötte az időt. A nagykereskedő a klubban volt, Vilmos föl és alá sétálgatott a szobában,

olykor olykor az ajtónak tartott, mintha el akarna menni, de a beszélgetés tárgya annyira érdekelte, hogy a maradás mellett határozott.

— Hiszen alapjában véve egészen jómodoru ember, — mondotta Matild néni, amikor Fangelné éppen afölött csudálkozott, hogy Bendixen az egész napon át nem mutatkozott. Én olyan valódi uszorás-zsidó-képtűnek gondoltam és nagycsöndben el is határoztam, hogy nem sok kegyeret fog ebben a házban elpusztítani. Hiszen egy kis izelítőt már a multkor is adtam neki, de most már igazán sajnálom. Al-pjában még sincs olyan rossz izlésed, kicsi Thóra... hacsak ne lehetne szoktatni valahogyan a zsidóságról.

Thóra hallgatott. Pedig nyelvén volt a fellet: — törődj te csak a magad dolgával kicsi nénikém.

— Én mindig nagyon sokra tartottam, — mondotta Fangelné — mert ami igaz, az igaz: jólnevelt, csöndes és becsületes ember. Az egyedüli dolog, amiért haragszom rá, hogy az utóbbi időben mindinkább tartózkodóvá és szófukarrá válik. Mielőtt az eljegyzés megtörtént, mindig olyan jókedvű volt, ha rám nézett nagy fekete szemével, olyan csudalatos gyöngédség ragyogott belőle, mintha egyre azért könyörgött volna, hogy ne tagadjam meg tőle Thórát. Ugy viselkedett, mintha a tűzbe is bele tudott volna ugorni értem. De alighogy az eljegyzés megtörtént, vége volt mindennek.

— Talán a családja ellenzi a házasságot, — véleményezte a néni.

— Ezt mégse hinném. Sohase tett említést róla.

— No, én meg éppen azért hiszem! — kiáltott élénken Matild néni, aki szívesen hitte magát kiváló emberismerőnek.

(Folyt. köv.)

Az Astra benzinmotorok kezelése a legegyszerűbb

pentja Oroszország elismerése tekintetében annál indokoltabb, mivel

Az orosz kormánypart kebelében súlyos krízis tört ki, amelynek jelentős következményei lehetnek az orosz politikai viszonyokban.

A román követ végül megcáfolta azt a hírt, hogy Duca külügyminisiter Belgrádból Párisba, majd Salaburgba utazik, hogy személyesen tárgyaljon Csicserinrel. A külügyminisiter a konferencia befejezése után nyomban visszautazik Bukarestbe.

Ez történt...

Ételmes konkurrencia. Mind a két eset Máramaroson történt, az üzleti leleményesség házában.

Az egyik forgalmas utcán három szabóműhely volt, amelyeknek tulajdonosai versengve mutták egymást fölül az ötletesebb-ötletesebb reklámokban. Történt, hogy egy reggel A., aki már kifogyott minden komoly ötletből, a következő hírdetést akasztotta ki ablakába:

A. Európa legjobb szabó j.

B. nem sokáig maradt adós, másnap reggel az ő üzletén ez a reklám diszelgett:

B. a világ legjobb szabója.

C., akit most már a földtekéről egészen kirtartak és aki már csak egy más bolygóra hivatkozhatott volna, néhány peronyi gondolkodás után eladalmisan akasztotta ki a tábláját:

C. az utca legjobb szabója.

"Egyszer". Van Pesten a sok színház között egy színház, ahol nagyon ritkák a táblás házak. Sőt a fél-házak is ritkák és nem tölzünk, ha ugyanezt állapítjuk meg a negyeddházakról is. Az igazgató, a helyettes igazgató, a titkár s a színház szűkebb vezérkara minden áldott nap összejön és minden áldott nap találunk valami kifogást, ami az üres házat indokolja.

Ma kabaré van a Vigszínházban — mondják.

Vagy est:

— Ma van a Vörös malom századik előadása.

Másik napon est:

— Ma premier van a Nemzeti Színházban.

Estleg est:

— Nagyon hideg van.

Sőt est is:

— Nagyon meleg van — a színházban.

Ilyen és ehhez hasonló megállapításokkal vigasztalják önmagukat. Tegnap azonban, mikor újra összejöttek, senkinek nem jutott az eszébe elfogadható mentőötlet. Végre megszólalt az igazgató:

— Istenem! Hát egyszer szabad nálunk a üres háznak lenni...

Új közmondás. A sorozatos bombamerényletekkel és az ezeket követő megnyugtató nyilatkozatokkal kapcsolatban a pesti humor új közmondást csinált egy régieből. Az új közmondás így szól:

"Verba manet, bombae volant."

(Magyarul: a szavak megmaradnak, a bombák reptülnek.)

Feloszlatták a lengyel fascista szervezeteket

Varsó, jan. 14. Ma éjszaka az összes fascista szervezeteket feloszlatták. A szervezetek vezetőit, közöttük több tábornokot és magasrangú hivatalnokot, letartóztatták. Az intézkedéseket a vezérkar rendelkezésére bocsátották végére.

Elküldték egy angol tengeralattjáró

London, jan. 14. A tengerügyi hivatal hivatalosan közli, hogy a 124. számú buvárnaszád elküldték.

Megalakult az új görög kormány

Athén, január 14. Venizelosz, aki vállalta a kormányalakítást, tegnap az esti órákban így alakította meg kormányát: Miniszterelnök Venizelosz (tárca nélkül), belügyminisiter: Safulis, külügyminisiter: Russes, igazságügyminisiter: Kafandaris, hadügyminisiter: Gandikas, tengerészeti minisiter: Kanaves, közgazdasági minisiter: Spiridis, földmívelésügyi minisiter: Milonas, pénzügyminisiter: Mihalokopoulos, közlekedésügyi minisiter: Tsudossas és közoktatásügyi minisiter: Walalas. Az új kormány holnap délben teszi le az esküt. Venizelosz kormánylistája általános megelégedést keltett az összes politikai körökben.

Megkezdődött az Ulain-pör főtárgyalása

Ulain, Bobula és Szemere a törvényszék előtt. Dehmel külföldre ment. Zárt tárgyalást kívánt az ügyész. Ulain tagadja az összeesküvés vádját. Holnap folytatják a tárgyalást

(Budapest, január 14. Az Új Kelet tudósítójától.) Az Ulain-pör főtárgyalása ma reggel kilenc órakor vette kezdetét Langer Jenő kuriai bíró elnöklétével a budapesti büntetőtörvényszéken. Közvándló Meszner Tivadar, védők: Rezler Kornél, Helebrandt János, Zimmermann Lajos. A beidézett tanúk között van Vázsonyi János, Pakots József, Seybold detektívőfelügyelő. A koronatanu, Dehmel Frigyes időközben a magyar fővárost elhagyta és külföldre ment. Az ügyész már a tárgyalás előtt bejelentette, hogy zárt tárgyalást fog kérni. Ulain, amikor erről tudomást szerzett, bejelentette, hogy ellenzi a zárt tárgyalást és ha mégis elrendelnék, egy szó vallomást se fog tenni.

A főtárgyalás megnyitása után mindenkéltől a vádlottak személyi adatait vették fel. Ulain előadja, hogy Nagyszébenben született, katolikus vallású, ügyvéd Katona volt, de a háború alatt nem teljesített szolgálatot. Vagyona van. Bobula Titusz elmondja, hogy Budapesten született, negyvenöt éves, katolikus vallású, mérnök, vagyona van. Szemere Béla zemplényi születésű, ötvenhétéves, nős, jelenleg a Fehérkereszt-kórház főorvosa.

Ulain arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát nemmel válaszolt. Arra a kérdésre, hogy miként ismerkedett meg Ludendorffal, Kahrral és Hitlerrel, csak zárt tárgyaláson volt hajlandó felelni. Ez a kívánsága teljesült. A zárt tárgyalás után előadja, mit ismerkedett meg Bobulával, Szemerével és Dehmellel. Ez utóbbival az első megbeszélés alkalmával csak általánosságban esett szó arról, hogy miként lehetne bizonyos esetekben Németország élmezőnye zavartalanágát biztosítani Magyarországra részéről. A németek fegyvert és emberanyagot bocsátának Magyarországra ren-

delkezésére. Ugy emlékszik, hogy huszonnyolcezer emberről volt szó.

Ez még nem jelentett megállapodást, mert a többi urak bizalmatlanok voltak, különösen Szemere, aki proponálta, hogy kiutazik Németországba, ahol módjában lesz meggyőződni arról, mi igaz Dehmel előadásából. Ő maga azonban csak az esetben lett volna hajlandó kiutazni, ha Hitlerék külön meghívják. Itthoni tárgyalások során a gazdasági kérdéseken kívül területi integritásról is szó esett. A szerződésről kijelentette, hogy nem olvasta végig. Az aláírásról pedig azt mondta, nem tudja megmagyarázni, Dehmel miért farszírozta ezt annyira. Az első példányt aláírták valamennyien, de közvetlen utána furcsának találta mégis, hogy a magyar állam nevében szólott a szerződés, de még furcsább, hogy ezt az okiratot Bobula írja alá, aki amerikai állampolgár és Szemere, aki fővárosi orvos. E meggondolások miatt a szerződés másodpéldánya aláírását már meg is tagadta. Sem halállistáról, sem "gajdesz"-listáról, sem kormánynevsorról nem tud semmit. A felvonulási tervzetet se ismeri, ezekről jelenlétében sohasem beszéltek. Mindezt közönséges valótlanágnak mondja. A szerződést ismeri, abban itteni katonai lépésekről szó sincsen.

Azután rátért Hegyeshalomnál történt tartóztatására. Elmondja, azért tért vissza, hogy az ügyet a külügyminisztériumban ismertesse.

Bobula Dehmellel való kapcsolatát ismertette, szerinte lépésük integritási mozgalom volt, amelyet ő a lengyelekkel, bolgárokkal, olaszokkal, horvátokkal és bajorokkal együtt akart lefolytatni. Hitler szükségesnek tartotta Ludendorff Budapestre jövetelét.

Az elnök az ügyész kívánságára zárt tárgyalást rendelt el. A főtárgyalás mai része ezzel a zárt tárgyalással véget ért. A tárgyalást holnap reggel kilenc órakor folytatják.

Szélhámos a világhírű médium

László László két évig csalta a tudományos világot. A háromjű kéz titka. Vattából és zsirból készült a borzalmas fluidum

(Budapest, január 14. Az Új Kelet tudósítójától.) Körülbelül két esztendeje a divatos szénvedélyek sorában vezetőszeretpet tölt be a spirítizmus. A spirítizma kísérletekkel való foglalkozásra Magyarországon csakhamar egy komoly emberekből álló társaság is alakult, amely a Materialista Társulat nevet vette fel. Ez a társaság megismerkedett egy László László nevű 21 esztendőes fiatalemberrel, akiről kiderült, hogy hihetetlen hajlama van a médiumi szerepre, a vele végzett kísérletek egytől-egyig nagyszerűen sikerültek és rajta keresztül eddig nem látott és nem hallott csudákat tudtak megállapítani a materializációval foglalkozó társaság tagjai.

(Az első kísérletek)

Ez a huszonegyesztendőes ember már a tulvilág a szellemek áldozata. Lelkiélete tökéletesen tönkrement, lezúllott és ez mind a tulvilági erők, ahogy László László mondta, a borzalmas tulvilági kísérletek és rémalakok megszállásai okozták.

Országos szenzáció volt, amikor híre terjedt, hogy László László a tulvilági szellemek kényszernyomása alatt kénytelen volt elmenni fiatal, tizen-nyolc éves szerelmével egyik zugszállodába és ott átélve a fiatal leányt, hátulról a szívére keresztül egy löteggel egyetlen golyóval, hogy a golyó keresztül hatolva a leány testén, László Lászlónak is a testébe fúródott.

Akkora vizsgálóbírói jegyzőkönyvbe a következőket mondotta László László:

— Tulvilági erők borzalmas nyomása, hihetetlen lelki kényszer vitt rá, hogy közös akarattal, egyetlen golyóval vessék véget mindkettőnk életének. Ezt egy szellem sugallta nekem, aki ugylát-szik egész életemen át nyugtalanítani akar. Nem én, hanem második énem, amely bennem él s amely csak rosszra esábit, kényszerített a borzalmas tette.

Barátaival a téli estéken szeánszokat rendezett és ezeknek a szeánszoknak az eredménye lett az, hogy egy Eichorn nevű 18 éves fiatalember ideges félelmében közvetlenül a szeánsz után föböltte magát.

László egyideig fogásában ült, részben a kétség öngyilkosság, részben barátja öngyilkossága miatt. Amikor kiszabadult, a materializációs társa-

ság kísérleteinek középpontja lett és alig egy hónap alatt spirítizta körökben világszerte ismerték már nevét. A lelkes emberek a német és angol lapokban s a magyar lapok hasábjain nagy tudósításokban számoltak be arról, hogy László László az új világszoda, akihez hasonló szenzációs médium még nem született, mert hiszen hetven tagból álló bizottság figyelte meg minden mozdulatát a szeánsz ideje alatt és azok a tünemények, amelyek vele és rajta keresztül végbementek, természetfölötti, tényleg isteni tünemények.

A hetven tagú bizottság László Lászlót levetkőztette, megfürdette, négy orvos vizitálta meg minden testrészét külön-külön, száját, fülét, kezét, ricinosolajat adtak be neki, hogy még a gyomrával se manipulálhasson, azután egy egyszerű fehér zsebnélküli ruhába öltöztették, minden oldalról átlátszó üvegszekrénybe zárták és ott a tudósok és az ellenőrzők előtt, akik még a lábait is lefoglalták, hogy ezen a módon se csalhasson, történtek rettenetes mutatványai.

Ömlöttek szájából kezek és fejek, borzalmas fejek, egyszeműek és háromszeműek, halottak és tulvilági lények fejei — fehér, borzasztó anyagból, a tulvilági fluidumból ott alakultak ki a három- és hatujjú öklök és kezek, amelyek úgy lebegtek mozgás nélkül a levegőben, hogy a társaság valamennyi tagja borzalommal nézte megjelenésüket vagy eltűnésüket.

A borzalmas jelenségek idején László Lászlóból hörgés, rémesebb a halálhörgésnél, mint a materializációs társaság tagjai mondták, a szülés borzalmas kínjai törtek elő. És ebben a félig eszméletlen hörgésben rettenetes szózáttal szólalt meg a fej.

A nyilvánosság előtt lefolyó kísérletek eredménye az lett, hogy Budapestre még a leghíresebb materialista, dr. Schrenck-Notzing is megérkezett, végignézte a kísérleteket, könyvet írt László Lászlóról és a világhírű pesti elektrotechnikus mint csodás és ünnepelet ember szerepelt. Alig múlt néhány hete, hogy a Zeneakadémia nagyeremében a materialista társaság László Lászlóról felolvasást rendezett.

(Leleplezi magát a médium)

A hallgatóság körében ott volt Schenk Jenő. Az előadás után felkereste Lászlót és azt aján-

Mégis csak CZINK fest, tisztit vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Tisztázták Héjjas Iván szerepét

Bizalmas megbeszélés a belügyminiszter lakásán. Nem részes a osongrádi merényletben. Nincs ok internálásra. Bombát találtak az ébredők székházában

(Budapest, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belügyminiszter lakásán Nádassy orszá-főkapitány, Hetényi főkapitány-helyettes és Diószeghy miniszteri tanácsos bizalmasan tanácskoztak a bombamerényletekről és az alföldi brigádról. A tanácskozásról ma délben hivatalos kommuniké jelent meg. Eszerint az értekezlet teljesen tisztázta Héjjas Iván szerepét és megállapította, hogy sem a csongrádi bombamerénylettel, sem az alföldi brigáddal kapcsolatban Héjjas bűncselekmény nem terheli, ennél fogva sem internálásról, sem letartóztatásról nem lehet szó.

Héjjas Iván egyébként tegnap nyilatkozott a budapesti lapokban.

Szegény Silbermann...

A napokban „Silbermann” címmel regény jelent meg a német könyvpiacra. A regény szerzője Jaques Lacretelle. A könyvről Felix Fischer egy német lapban a következő figyelmet érdemlő sorokat írja:

A könyv több egyszerű szórakoztató olvasmánytól, a könyv a zsidó tipust akarja bemutatni jótulajdonosaival és hibáival. Az ember csodálkozással kérdezi önmagától, mint lehetséges, hogy a zsidókat gyűlölik, hiszen ők szellemes, jószágos és derék emberek. Hogy lehetkezik az antiszemitizmus az ilyen néppel szemben? Amikor én is megkérdeztem önmagamtól, nem tudtam feleletet adni. Egy katonai kórházban együtt tartózkodtam zsidó betegekkel, akik keresztény bajtársaikkal nagyon jól megfértek és senkinek eszébe nem jutott a zsidó bajtársak zsidóságát akár jó, akár rossz színben észrevenni. Egy azonban a zsidók ellen mindig akadt, aki ellen valahogyan antipatia ágaskodott fel bennünk. Ezzel évdőtünk, ezt szektroztuk, olykor sértettük is.

Erre az embertípusra kell gondolnom, amikor Silbermann sorsáról olvasom el az érdekes könyvet. Silbermann egy őszeres fia, aki a párisi liceumban együtt tanult két hitsorsosával. A másik kettőt tanulótársai jól szívelelik, Silbermann azonban kiesik ebből a keretből. Ő a legszorgalmasabb, legügyesebb, talentumának jelei szembeszökően látszanak, mégis ő az egyetlen, aki olvasmányának gondolat- és érzésvilágába olyan ügyesen helyezkedik bele, hogy tanárai szellemi kincsek lopásával vádolják és azt állítják róla, hogy majmolja a stílust. Iskolatársai állandóan mellőzik, ellenszenyüket nosuntalan kimutatják vele szemben, de minél nagyobb az elnyomtatása, annál nagyobb akarattal és elszántsággal emelkedik föléjük.

Mihelyt biztonságban tudja magát üldözői elől, nyomban felülkerekedik benne emelkedett, fölényes lény. Amikor egy alkalommal egyetlen barátja családjánál vizitet, raffinált nagrabecsiséssel közeledik a barát szüleihez csak azért, hogy a beszélgetés fonálát magafelé irányítva megmutassa megkülönböztetett egyéniségét. Barátja, aki erről a rosszabbik oldalról jól ismeri, ezuttal is figyelmezteti hibájára. Nincs barátja, nincs jóakarója, csak talentuma van és amikor Silbermann atyjáról rossz hírek jönnek, a fiatal Silbermann elhagyja a liceumot és kivándorol Franciaországból.

Lacretelle regényében megfelel arra a kérdésre, honnan származnak a zsidó faj kellemetlen jellemvonásai. Azokból a gyűlölködésekből fakadnak ezek, amelyek az egész világon a zsidó nép ellen valamilyen formában megnyilatkoznak. Még a jóhiszeműek is egy pillantásukban, egy mosolyukban, egy gesztusukban elárulják gyűlölködő hátsó gondolatukat. Már ebben is van valami sértő, ahogyan a „zsidó” szót kiejtik.

Ezt a kérdést egyébként — így folytatja Fischer — egy másik könyv is — dr. William Hirsch: „Zsidóság és kereszténység” — taglalja. E könyv szerint a művelt zsidóban van valami atavisztikus vonás az elnyomtatás idejéből, olyan szokások és hagyományok maradtak, amelyek alól nem tudott emancipálódni. Ez természetesen nem áll minden zsidóra, csak néhányra, akikben ezek a vonások felhalmozódtak. Ilyen Silbermann, akivel nem tud senki megbarátkozni, holott nagy érték.

A regénynek egy másik alakja, a fiatal hugenotta, aki mint az egykor üldözöttek

— Az én becsületem — mondotta — minden gyanúsítás fölött áll. Minthogy azonban a bíróságok előtt személyemről és multamról különböző állítások hangzottak el, én is bíróság előtt fogok elégtételt követelni. Senkítől sem rettenek vissza, mert ismerem az ellenem forduló érzelmeket és a döntő napokban én, akinek sem isten, sem ember előtt elrejtteni valója, az leszek népemnek, amire sorsom kijelölt s amit tölem nemzetem vár.

Budapest, január 14. Az ébredők székházában elhelyezett bombáról a bombaszakértők megállapították, hogy nem robbanóképes. Véleményünk szerint komoly merényletről szó sem lehet, valaki így akart megszabadulni a bombától.

sarja, szívesen közeledik Silbermannhoz. A két ember közötti viszony mutatja a zsidó és nem-zsidó viszonyt. Ő az, aki megérzi Silbermannban a faj szenvedéseit. A rokonszenven azonban egyike azoknak az érzéseknek, melyek elnémulnak, mielőtt a szánalom objektuma eltávozott. Mihelyt elhagyta Silbermann Párist, a hugenotta barát is beállott a gyűlölködők táborába. Szegény Silbermann...

Ferdinánd exkirály Bécsben

Műkereskedések és antiquáriusok szorgalmas látogatója. Nem tér vissza Bulgáriába

(Bécs, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Londoni jelentés szerint Ferdinánd, Bulgária volt királya, elhagyta eddigi tartózkodási helyét, Koburgot, azzal a szándékkal, hogy Szófiába megy vissza. Ez a hír különösen Jugoszláviában okozott ideges nyugtalanságot. Attól tartottak ugyanis, hogy az exkirály megjelenése Bulgáriában új irányt ad Bulgária magartatásának és kedvezőtlenül befolyásolhatja a Cankoff-kormányt. Ismeretes ugyanis, hogy Bulgária azért állott a háborúba a központi hatalmak mellé, mert Ferdinánd király a központi hatalmak mellé húzott. Laphirek szerint testvérgyilkosságról is szó van, amennyiben Kiril herceg fivérét Borist detronizáltatni akarja egy tisztocsoporttal, amely elszántan áll az ifjú Koburg mellett.

Mind e hírek ellentétben állanak a tényekkel, hogy Ferdinánd excar néhány nap óta Bécsben tartózkodik. A Koburg-palotában szállott meg és igen sűrűn látni lehet őt az osztrák főváros utcáin. Ferdinánd tudvalevőleg gyűjtője a régi művészi és műipari termékeknek és sorra látogatja az első kerület műkereskedéseit és antikváriusait. Bulgáriába való visszatérését osztrák politikai körökben nem tartják valószínűnek. 1918-ban történt visszavonulása óta Ferdinánd mindenféle politikai tevékenységtől távol tartotta magát és ha mégis visszamenne abba az országba, ahol ő huszonöt éven át uralkodott, csak azért tenné, hogy két leányával, Endociával és Nadeszával valamelyik vidéki városban, vagy falun töltsen el öreg napjait.

Ferdinánd egyébként minden befolyását elvesztette már az országban és Boris fia mellett egykori népszerűsége teljesen elhalványodott. Nem valószínű tehát, hogy a hatalom átvételéről komolyan szó lehessen. Azt sem tartják valószínűnek, hogy Kiril fegyveres puccs révén megvalósíthatná álmait és eltízhetné idősebb fivérét Borist, akit Tirnovóban ősi ceremóniák szerint koronáztak meg az összes bolgár királyává, aki neveltetésénél és jelleménél fogva is már régen igazi bolgár és akit Bulgáriában minden rendű és rangú ember saját vérenek tart, míg Kiril egy német hadiskolában nevelt germán mentalitású ember, aki soha se nyerheti meg széles bolgár rétegek rokonszenvét.

lotta neki, hogy vele világszerte utra induljon. Napokig tartott a megbeszélés, végül aláírták a szerződést, amely után Schenk felszólította Lászlót, hogy a világszerte utat finanszírozó bankárok előtt egy külön szeánszt tartson. Ennek a szeánsznak dr. Weinberger bankár Vörösmarthy-utcai lakásán kellett volna lefolytani, azonban aznap délelőtt, amikor meg kellett volna fellépését tartani, László megjelent Schenk Jenő lakásán és kijelentette, hogy a szeánszt nem lehet megtartani, mert nincs diszponálva.

Schenk ragaszkodott hozzá, hogy a kísérletet minden körülmények között be kell mutatni, amire László László a következőket mondta:

— Csodálkozom, hogy maga is felült ennek a svindlinek. *En már két éve vezetem az orruk-nál fogva az embereket, pedig az egész természet-földtől historia hazugság.* Megmagyarázom magának, hogy hogy csinálom az egészet.

Ezzel elővett egy darab vattát és abból rendkívül ügyességgel háromujju kezét formált.

— Azért csinálom háromujju kezét, mert ez borzalmasabb és mert azt fogják magyarázni belőle, hogy *egy fejlődésben félbemaradt kéz.* Majd meglátja, milyen roppant ijesztő lesz, amikor vörös villanyfényénél megjelenik a háromujju kéz. Ezt a kezét még szírral vonom be és akkor, ha valaki megfogja, kicsuszik a kezéből, ha pedig gérosóvi vizsgálat alá veszik, lehetetlen fluidumszereti anyagot találnak még a tudósok is.

Schenk megdöbbenve hallgatta a cinikus előadást, különösen azt a részét, amelyben László László elmondta, hogyan csapta be a materializációs társaság tagjait. De megbeszéltek, hogy a szeánszra okvetlenül elmennek.

(A végzetes szeánsz)

Este László László elegánsan felöltözve megjelent Schenk Jenő kíséretében Weinberger bankár lakásán. Körülbelül tízenny-tízötöt tözsedés, ügyvéd, orvos volt jelen, akik közül dr. Weisz László belgyógyász alaposan megvizsgálta a meztelenre levettkeztetett médiumot. Majd felöltöztették s egy fekete függöny alá helyezték. A szobában csak vörös lámpák égtek, amelyek misztikus fényt vetettek. *Egyszer csak borzalmas hörgés hallatszott a fekete lepel alól.* A jelenlevőkben meghűlt a vér, Schenk elővette zsebéből az előkészített háromujju kezét, amely egész picire volt összegöngyölve és óvatosan László László kezébe oszattatta.

Ebben a pillanatban még borzalmasabb hörgés kezdődött, a függönyt félrerántották és László László szájából előtűnt egy, a piros fényben óriásivá nőtt háromujju kéz.

Mindenki misztikus félelemmel nézte a jelenéget, Schenk Jenő azonban a társaság legnagyobb megdöbbenésére megragadta a borzalmas fluidumot és bár a hideg verejték szántotta végig az emberek homlokát a hirtelen sikoltástól és hörgéstől, ami László László melléből kitért, kiszakította a fogai között tartott zsiros vattacsomót és mosolyogva mutatta fel a társaság tagjainak, megmagyarázva, hogy a világhírű médium alapjában véve közönséges, de nagyon ügyes csaló.

A leleplezés után László László igyekezett eltűnni a szeánsz színhelyéről. Valószínű azonban, hogy a rendőrség revízió alá veszi most már László László viselt dolgait.

Mussolini — spanyol színpadon.

Alfonz király nevét viselő madridi színház azzal lepte meg néhány nappal ezelőtt közönségét, hogy nagy plakátot ragasztott ki, amelyen Torres de Alamo fiatal spanyol írónak Mussolini című színdarabját hirdette. Alig jelent meg a plakát a hirdetőoszlopokon, az olasz követ meglátogatta Primo de Rivera miniszterelnököt és arra kérte, tiltsa meg a Mussoliniról szóló színdarab előadását. A követ szerint ugyanis sértené az olasz nép nemzeti érzését, ha Mussolinit, az olasz nemzeti eszme képviselőjét bármilyen beállításban színpadra hurcolnák. A spanyol miniszterelnök, aki Alfonz királyt elkísérte mult hónapban olaszországi útjára és ez alkalommal megismerkedett Mussolinivel, az olasz követ látogatása után nyomban elrendelte, hogy a cenzura tiltsa meg a hirdedett újdonság előadását. A miniszterelnök intézkedését különféleképpen kommentálta a sajtó, a színház pedig mindentől függetlenül és a cenzura tiltakozása ellenére megtartotta a bemutató előadást. Az előadás meglepetéssel végződött. Kiderült ugyanis, hogy a darabnak semmi köze sincs az olasz miniszterelnökhöz s a szerző csak üzleti számításból használta fel Mussolini nevét. A komédia nem egyéb, mint Meliére Urhatnám polgár című vigjátékának modernizált utánzása.

RÓTH cipész

OLUJ,
Str. St. O. losit

volt Széputa

Oseosomók, kisgyermek-ideális ápolószere a Höfer-féle gyermekhintőpor és Höfer-féle gyermek-orém!

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, fél évre 320 lei, egész évre 620 lei.
Orbánban és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **Magyarország ajánlatot tett a vizumok eltörlésére.** Budapestről jelentik: Ausztria külügyi kormánya fölvetette a magyar kormánytól azt a tervet, hogy a vizumkényszer, amely oly súlyosan megnehezíti a két állam polgárainak személyforgalmát, kölcsönösen szüntessék meg. A magyar kormány szívesen beleegyezne ebbe, a vizumkényszer megszüntetését ugyanis Magyarország kívánatosnak tartja valamennyi utódállammal szemben is. Folytak is erre vonatkozólag előzetes tárgyalások, de amíg Magyarország a külföldi állampolgárokkal szemben minden feltétel nélkül hajlandó elengedni a vizumot és megelégszik a személyazonosságát igazoló egyszerű utlevéllel, addig a szomszédos államok, elsősorban Csehszlovákia olyan kikötéseket állítottak föl, amelyek illuzóriussá tették a vizum megszüntetésének előnyeit.

— **Amerika csak az orosz nép szabad akaratából megválasztott kormányát ismeri el.** Washingtonból jelentik: Lodge szenátor, a republikánusok vezére tegnap hatalmas beszédet tartott a szövetségi kormány ellen. Coolidge közölte a politikuskal, hogy csak olyan kormányt ismer el, amelyet az orosz nép szabad akaratával választ.

— **Olcóbbodnak a könyv- és papírárak Csehszlovákiában.** Prágából jelentik: A könyvpiacon tapasztalható állandó pangás arra indította a népjóléti minisztériumot, hogy akciót kezdjen a könyvárak leszállítására. Egyes nyomdák már eddig is közölték a hatóságokkal, hogy tízszázalékos árleszállítást készségesen végrehajtanak. A minisztérium reméli, hogy hasonló álláspontra készíti a többi nyomdát is. A kereskedelmi minisztérium a papírárak leszállítására kezdett akciót. Elsősorban az újságpapír árának leszállítását tervezik.

— **A Zsidó Nemzeti Szövetség petrosenii estélye.** Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség petrosenii csoportjának ifjúsági osztálya január 19-én, szombaton műsoros táncestélyt rendez. A nagyarányúnak ígérkező estély műsorának legkiemelkedőbb pontja Kaczér Illés „Golem ember akar lenni” című drámai szimfónia lesz.

— **Csehszlovákia kifizette angol tartozását.** Prágából jelentik: December végével a csehszlovák köztársaság 500.000 font sterling értékben kifizette Angliával szemben fennálló államadosságának utolsó részletét.

— **Farkasok a bánffyahunyadi havasokban.** A Bánffyahunyadi közelében lévő Kelecel község határában a csendőrök egy borzalmasan megcsontított női holttestre akadtak. Melle teljesen össze volt marcangolva, arcáról és végtagjairól pedig csafatokban lógott a hus. A csendőrök szekéren be akarták szállítani a közeli Bánffyahunyadra. Mikor a Bokorerdő egyik kanyarulatához érkeztek, az erdőből farkasok tüntek fel. A farkasok beérték a szekeret és megtámadták a rajtaülőket. A csendőrök felvették a harcot a farkasokkal, melyek a szekérről letépték a holttestet. Amíg annak neki estek, a csendőröknek sikerült a szekérről elemekülniök. Mihelyt megérkeztek Bánffyahunyadra, azonnal jelentést tettek a farkas-támadásról és egyben bevezették a nyomozást az ismeretlen női holttest kiderítésére. A nyomozás során több keleceli ember jelentkezett, akik elmondták, hogy a lány nem gyilkosságának esett áldozatul, a farkasok tépték szét. Ők együtt indultak el Kelecelből Kardos Rozália cselédleánnyal, mikor az uton farkasok támadták meg őket. Védekezésre gondolni sem lehetett, mert egyedüli fegyverük a kezükben lévő palca volt. Futásnak eredtek, de a farkasok Kardos Rozáliát, aki súlyos csomagjaival csak nehezen futhatott, utólérték és széjjel marcangolták. A környéken a farkascsoordák úgy elszaporodtak, hogy már nemcsak az utakra törnek le, hanem betörnek a kisebb falukban is.

— **Mennyi pénzt szabad kivinni Magyarországból.** Budapestről jelentik: A magyar devizarendelekek értelmében ezidő szerint 500.000 korona értékű pénzt szabad kivinni Magyarországból, de ebből csak 200.000 korona lehet az effektív magyar korona. A Magyarországon való átutazás megkönnyítése céljából az utas köteles a belépő állomáson a magával vitt pénzeszegeket utlevélbe beírni, hogy ezt az összeget akadálytalanul kivihesse az országból.

— **Megbukott az első jugoszláviai filmgyár.** Zágrábról jelentik: A két év előtt alakult „Jugoszlavia” filmgyár, amely eddig egyetlen filmgyára volt az országnak, olyan anyagi zavarok közé jutott, hogy 5 és 10 százalékos egyezséget volt kénytelen hitelezőinek felajánlani. A megindult mentési akció azonban aligha fog a vállalatot segíteni s így az első jugoszláviai filmgyár sorsa megpecsételtnek tekinthető.

— **Amerikai milliárdos, akit trónra invitálnak.** Newyorkból jelentik: Az albán elköltöttek legutóbb Sinclair Harry amerikai petróleumkirálynak ajánlották föl az albán trónt. A „Newyork World” ebből az alkalomból első oldalon hozza a milliárdos fényképét „I. Harry albán király?” címmel. Az albánok Sinclair Harryt nemcsak azért szeretnék királyukká, mert az államkincstár teljesen üres, hanem azért is, mert azt remélik, hogy ki tudja aknázni Albánia természeti kincseit. Barátai szerint azonban Sinclair inkább megmarad milliárdosnak Newyorkban, semhogy királynak menjen Albániába.

— **Amundsen léghajóval indul az északi sarkra.** Berlinből jelentik: Roald Amundsen, a híres sarkutazó tegnap Berlinbe érkezett, ahol a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy májusban vagy júniusban tökéletesített típusú léghajóval át akarja repülni az északi sarkot. A léghajó a Spitzbergákon szállna fel és Amundsen számításai szerint az ut mindössze 24–25 órát venne igénybe. Ha az éghajlati viszonyok megengedik, úgy az expedíció az északi sarkon ki is köt és csillagászati és egyéb tudományos méréseket végez.

— **Elgázolás.** Szombaton délután Boros Piroška tizenhétéves munkáslány, aki szülei látogatására Aphidára utazott, leszállás közben a sikos lépcsőn megcsuszott és a még mozgásban levő vonat kerekéi alá került. A vonat kerekéi mindkét lábát többől lemészézték. Súlyos sérüléseivel Kolozsivára hozták, ahol a mentők a sebészeti klinikára vitték.

— **A legújabb nyakék.** Londonból táviratozzák: A legújabb nyakék a londoni divathölgyeinek nyakán egy kigyó, még pedig egy eleven kigyó. A különös nyakéket először egy étteremben vették észre egy excentrikus hölgy nyakán. A kigyó, mely a hölgy nyaka köré tekerőzött, kiválóan látszott érezni magát és egyáltalán nem zavarta unóját, ki a legnagyobb lelki nyugalommal fogyasztotta el vacsoráját. A kigyódivatnak sok híve van.

— **Dráma a cirkuszban.** Párisból jelentik: A Marcel-cirkuszban tegnap este borzalmas szerencsétlenség történt. Egy megdühödött orosz lány megtámadta a szelidítőt és földre terítette. A nézők — különösen az asszonyok és a gyermekek — rettenetes sikoltozásban törtek ki. Fernando tanár sietett a szelidítő segítségére, akiről a bestia közben egészen leszaggatta a ruhát. Az előadások folyamán mindig kéznél tartanak — szükség esete — izzóra hevített vasrudakat; a tanár egy ilyen izzó vasrúddal igyekezett az orosz lányt ketcerebe visszazavarni. Az állat ettől még jobban megvadult és nemcsak a szelidítőt marcangolta össze, hanem a tanáron is súlyos sebeket ejtett. Végre nagynehezen sikerült az orosz lányt ketcerebe zárni és a vérben fetrengő szelidítőt, valamint a tanárt ápolás alá venni. Mindkettőjük állapota válságos.

— **Az Uj Kelet könyvosztálya teljesen átszervezte ismét a könyvvásárló közönség rendelkezésére áll.** A könyvosztály kéri közönségét, hogy minden könyvszükségletét általa szerezze be. Együtt felhívja a könyvvásárló közönség figyelmét arra, hogy csoportokba osztva olcsó áron az olvasók rendelkezésére bocsátja raktáron lévő könyveit. Figyelje mindenki a könyvosztály hirdetéseit.

— **Egy francia kapitány kiirtotta családját.** Párisból jelentik: Lacorogue gyalogsági kapitány Ayenaguiban örültségi rohamában megfojtotta kisleányát, karddal átazurta feleségét és ablakon át az utcára hajította szolgálóját. A dühöngő embert elmeógyógyintézetbe vitték.

— **Felemlik az egyetemi tandíjakat Magyarországon.** Budapestről jelentik: Ma délután az egyetemek dékánjai értekezletet tartottak Klebelsberg Kuno gróf kultuszminiszter elnöksége alatt az új egyetemi félévi tandíjai tárgyában. Hír szerint a tandíjat a jelenlegi 60.000 koronáról 180.000 koronára, a beirattási díjat pedig 30.000 koronára emelik. Köztisztviselők gyermekei 45.000 korona tandíjat fizetnek.

— **Eljegyzés.** Izsák Vilmos, a temesvári „Focus” kereskedelmi vállalat baltagja, eljegyezte Wagmann Annuskát Lupeniből.

Sámson Helénkét eljegyezte Katz Márton nyomdatulajdonos Cluj.

— **Tizenhat éves férj, negyvenhat éves menyecske.** Newyorkból jelentik: Burton Tucker, egy dúsgazdag newyorki kereskedő tizenhat éves fia szüleinek ellenzése dacára elvett egy „negyvenhat” éves hölgyet. A newyersey Ridgefield parkban, ahol nászuton voltak, az ifjú házasságot annyit molesztáltak az újságírók, hogy kénytelenek voltak ismeretlen helyre megszökni. A szokás ajánlatos volt, mert nemcsak a bőséges, hanem az államügyesség is üldözi a szerelmeseiket, kik hamis adatokat vallottak be a házassági engedély megszerzésénél. A véglegény 21, a menyasszony azonban 47 évesnek vallotta magát, holott — 51 éves.

— **Milyen lesz a divat Amerikában?** Mióta a divat uralma Párisból a tengerentúrra is áttolódott, azóta európai divatkörökben is élénk figyelemmel kísérik azokat az elkészületeket, amelyek az új amerikai divatszazson eseményeit megelőzik. Ma már mindenütt erősen érezhető az amerikai divat hatása, ezért érdekesnek tartjuk bécsei tudósítónknak azt a híradását, hogy az ottani karácsonyi piacon általános feltűnést keltettek a szoktnál nagyobb számban megjelenő amerikai újságírók, akik rengeteg bórdivatholmit vásároltak össze. Fréz, málna, nedvzöld, kék, narancs, bordó, csokoládé- és szerecsen-barna bőrkészítményeket vittek ki Amerikába és így bizonyosra vehető, hogy tavaszra a legkülönbözőbb színű női bór-ruházati cikkek divatja kel utra a tengerentúrról Európára felé.

— **Leányrablás az erdélyi havasokban.** Nagyszebenből jelentik: Páldátlan eset történt a Nagyszebenből nyolc kilométernyire fekvő Gura-Reului községben. A havasok közé ékelt két száz lelket számláló községben két automobil jelent meg, amelyen álarcos férfiak ültek. A két autóból a templom előtt állott meg, a marcona külsejű férfiak kiugráltak belőlük, mindegyikük ölbe kapott egy-egy fiatal leányt, akik éppen a templomból indultak haza, a csukott autókhoz szaladtak és tovább hajtottak. A történetről a gurareului csendőrség telefonon értesítette a nagyszebeni rendőrfőkapitányságot, melynek segítségével széleskörű hajszát indítottak a leányrablók után. A leányrablók országszerte köröznek.

— **Proletárversek.** (Kriszó Kálmán verseskönyve.) Munkásember őszinte mély érzéséből fakadó erőteljes líra. Egy kötet vers, mindegyikét a robotos munkássors elégikus boruja hangolja sötétre. Legtöbbje hängös vádolás, anélkül azonban, hogy a versekben kifejezésre jutó tendenciák a poézis rovására esnék. A versek technikai felépítése néhol kezdetleges, de a hang erő és lendületet ad a primitívebb soroknak is. A kötetnek tagadhatatlanul van irodalmi értéke. A könyv kiállítása igen tetszetős.

(J)
— **Husz év előtt emelkedett a levegőbe az első repülőgép.** Newyorkból jelentik: Most van husz szztendeje, hogy Wright testvéreknek első ízben sikerült repülőgépen tizenkét másodperces utat tenni a levegőben.

— **Bankár lett a kínai excsászár.** Pekingből jelentik: Suen-Tong, kínai excsászár, ki Pekingben a köztársaság által rendelkezésére bocsátott villák egyikében él, ugyancsak érzi a kínai kincstár ürességét. Mivel nem számíthat arra az évráradékra, melyet a kormány megszavazott neki, elhatározta, hogy bankot alapít Sanghaiban négyszázezer dollár alaptőkével. Az excsászár hosszú tárgyalások után megegyezett egy ten-tsin bankkal, mely ezentul Suen-Tong és Társai Bank R. T. nevet fogja viselni.

* **Fagyott kezek, lábak ellen Kaiser-Borax az egyetlen.**

* **Csak egyszer kóstolja meg és mindig kéri fogja a Baumel, Steiner és Társa Rt. lugoji cég udvari szállítók „Besco” likőr-különlegességeit.**

* **Koprol csokoládé-hashajtó a bélműködést a legkellemebb módon szabályozza.**

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZÉK, ELADOK

★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

Leszállított árak!

HARISNYA, KEZTYŰ ÉS KÖTŐTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSITTATNAK

BLATT

KÖTÖTT-SZÖVÖTT ARUHÁZA

Leszállított árak!

CLUJ KOLOZSVÁR FÖTÉR 13. SZÁM ALATT

Allami tisztviselőknek külön engedmény!

KÖZGAZDASÁG

A világ gabonatermése

A békebeli terméssel szemben tíz százalékkal maradt vissza

(Kolozsvár, jan. 14. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Megemlékeztünk, hogy az 1923-ik esztendő termése sokkal jobban sikerült, mint az előző év gabonahozadéka. A tavalyi világtermés 87 millió tonna búzatermésről számol be, ezidén ez a szám 94 millió tonnára emelkedett.

A termésjavulás körül Európa nagy százalékban részesedik, ami kétségtelen jele Európa mezőgazdasági élete föllendülésének és e tekintetben Olaszország és Franciaország első helyen állanak. Buzahozadékát 1'9, illetőleg 1'1 millió tonnával gyarapította a két ország. Itáliában különös intenzivitással művelték meg a háboru után az anyaországhoz csatolt földrészeket, Spanyolország is annyit termelt, hogy jelentős kivitelét érthetett el, sőt Németország is tetemesen följavította búzatermését az elmúlt esztendőben. 1'9 tonnáról 2'8 tonnára emelkedett. Lengyelország is a gazdagon termő országok közé sorakozik. Oroszországról nem lehet még pontos adatokat tudni, csak annyit, hogy ezidén a szovjetek, amelyeknek területén csak nemrégiben éhínség dühöngött, most mint exportállam lépett előtérbe.

A tengerentúli országok abszolút számokban nagyobb gabonaterméseket mutatnak föl mint Európa, amely alapjában véve még mindig behozatalra szorul. Ötvenötmillió tonna gabonatermés áll szemben 94 millió európai tonnával. Vezetőhelyen persze az Egyesült Államok termése áll 21 millió tonnával. Itt azonban a tavalyi eredménnyel szemben visszafejlődés tapasztalható. Az Unió termése azonban inkább a belső piaci fogyasztás szempontjából jöhet számba. Nem bírja el a kanadai és argentinai jóval olcsóbb gabonának a konkurenciáját és magas gabonavámokkal védekezik az idegen gabona beözönlésével szemben.

A rozs világtermése (Németország és Lengyelország vezetnek e kenyérmagvakban) a zab és árpa 15 százaléka emelkedést tüntet föl a tavalyival szemben. A háboru előtti gabonállomány csakis 10 százalékkal volt előnyben a mostani termésnél és az árak tekintetében mutat a fejlődés más irányokat. A föld nagy és bőséges hozadéka nem tette olcsóbbá a kenyeret és lisztet. Ennek azonban mélyebb és messzehatóbb okai vannak, amiket más alkalommal fogunk kifejteni.

Tőzsdeszünet. A mai napon a román újév ünnepe miatt sem Bukarestben sem az ország más városaiban nem volt tőzsdei forgalom.

Az idei költségvetés részletezése. A hivatalos lap egyik utolsó száma közli az 1924. évi állami költségvetést, amely ezúttal az egész nap-tári évről szól. A bevételek és kiadások egyelőre huszonháromezilliárdtal vannak előirányozva. Az egyes tételek részletezése millió lejtben: **Bevételek:** egyenes adók 2990, fogyasztási adók 8445, bélyeg 1411, monopól 3430, közlekedés 5191, államjávok 415, pénzügyminisztérium 1020, ipari és keresk. min. 641. **Kiadások:** hadügyi kiadások 3574, pénzügyi kiadások 6750, közoktatás 1844, belügy 1094, közmunkák 280, igazságügy 425, ipari és keresk. 395, földművelésügy 625, külügy 139, egészségügy, népjólét 763, közlekedés 6212, vasutjavítás 300. **Az adók részletezése:** földadó 460, házadó 220, tőkematadó 730, vállalati adó 750, fizetések adója 400, vegyes kereseti adó 125, globális adó 300. **Fogyasztási adók:** behozatali vám 1500, kiviteli vám 4000, raktárdíjak 300, szeszdó 850, beszarabiai szeszmonopól 160, pálinka-, sör- és boradó 370, cukoradó 75, petróleumadó 90, forgalmi adó 850. **Monopóliumok bevételei:** dohány 2400, oigarettapapír 350, gyufa 325, kártya 25, só 241. **Közlekedés:** posta 270, táviró 120, telefon 96. **Bűnügyi bevételek:** pénzbüntetések 30.

A középeurópai valuták aranyparitása: Németország 1 aranyárka = 2 billió papírárka, Ausztria 1 aranykorona = 15.500 papírkorona, Csehszlovákia 1 aranykorona = 6.65 papírkorona, Jugoszlávia 1 aranydinár = 16.80 papírdinár, Románia 1 aranylej = 39 papírlej, Magyarország 1 aranykorona = 4100 papírkorona, Lengyelország 1 aranyárka = 248.000 papírárka, Olaszország 1 aranylira = 4.50 papírlira.

Jugoszlávia mezőgazdasági védővámokat követel Románia ellen. Belgrádból jelentik: A jugoszláv mezőgazdasági terményeknek újabban nemcsak a világpiacra, hanem a belső piacon is egyre élesebb versennyel kell megküzdeniük. 1922-ben 21.7 millió dinár értékű búzát, 24 millió értékű árpát és zabot, 79.4 millió értékű tengerit és 16.7 millió értékű zsirt vittek be az SHS királyság területére. Ez az arány 1923-ban sem csökkent, mivel az elmúlt év első felében közel 47 millió korona értékű terményt vittek be Jugoszláviába. Árpát és zabot különösen Románia és Cseh-Szlovákia exportált az SHS államba, a többi cikkeket főképpen Amerikából hozták Jugoszláviába. A jugoszláv sajtó aggasztónak tartja ezt a jelenséget és azon a nézetben van, hogy Jugoszláviának elsőrendű agrár exportállamá kellene kifejlőnie. Emiatt azt követeli, hogy változtassák meg a belgrádi kereskedelmi politikát és nyí a mezőgazdaság, mint a valuta védelme érdekében szüntessék meg a vámentességet és rendszeresítsék a védő és prohibítív vámokat.

Franciáknak adják bérbe a szentpétervári gázműveket. Párisból jelentik: Egy francia tőkecsoport tárgyalásokat folytat a szentpétervári városi tanáccsal a városi gázművek bérbevételeiről. A szakértők véleménye szerint a gázművek karbáhozatala 1.5 millió aranyrublebe kerül.

Szállítási kedvezmények megszűnése. Bukarestből jelentik: A CFR újból megszünteti mindazokat a kedvezményeket, melyeket a vasúti szállítás rendjében egyes áruknak biztosított, mert nem tudja másként a feladott árumennyiségek szállítását biztosítani. Kivétel azonban a Bukarestbe irányított itzifa.

Tömeges uzsorapör német bankok ellen. Berlinből jelentik: Az államügyészség büntető eljárást indított hatvan bank ellen, mert ügyleiknél szokatlanul magas kamatlábat és kezelési illetéket számítottak fel.

Szabaddá teszik az állatexportot Magyarországból. Budapestről jelentik: A magyar mezőgazdák akcióját indították az állatexport felszabadítása érdekében. Hír szerint a kormány január közepén hatályon kívül fogja helyezni az állatexportra vonatkozó valamennyi korlátozást és erre nézve egyes szakminisztériumok között teljes megegyezés jött létre. A nagy kiviteli illetékek miatt ugyanis a magyar állatexport már-már elvesztette ausztriai piacát, amelyet újból meg kell hódítani. A közlekedésügyi minisztérium eddig ellenzte az állatexport felszabadítását, de végül is meggyőződött róla, hogy az export nem veszélyezteteti a belföldi szükségletet. Az állatexport felszabadításáról legközelebb minisztertanácson fognak dönteni.

NYILTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség nem felelőséért

Izrael Márton alkalmazottunk cégünk szolgálatából kilépett és így részünkre sem illetékes nem köthet, sem pénz felvételére nem jogosult, mert semmi felelősséget érte nem vállaltunk.

Grün Lázár Keresk. Rt. Családi kenyérgyár

Ez a rum az én kedvencem. Az én állat-vadászom, a kincsem felkeltője.

Boosza Rum

Küldjen!

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselését, bankoknál, központi szerveknél, autoritásoknál stb. stb.

Ön ezzel megtakarítja a Bukarestbe való utazás idejét és költségeit.

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

butort, zongorát

Marosvásárhelyre SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermékek, zongorák, furulyák, székelykapuk legelőbbin itt szerkezthetik be

Zsák ~ Ponyva

Vétel! Eladás

Kölcsebnitét, javítóműhely

Albala Izsó Timișoara

Pl. Piața Traian 2. szám. Sürgőnyosít: Albala Timișoara-Fabrica Interurban telefon 60

KÖZPONTI BAR

★

Szenzációs újévi műsor!

Világvárosi attrakciók!

Rioa Maca és Alexander

Janson Duo Karyn Nelson

Edith és John Clark

Hans Oldais Garvay Bessi
Myra Kaaden Clara Segal
Karman Etta Szigeti Joli

WORONOWSKY

Márton Sári Georgete Krainitz
Marcella Halász

Kezdeté 9 és fél órákor

Prima hácskai kender

ható: Dorsó

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1. Javítás végzett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

t vörös és sárgarézcsoveket szállít Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. szám. Sürgőnyosít: Grossmasin. — Telefonszám: 2-96

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Romeo és Julia

(Shakespeare-ciklus harmadik előadása)

Kellene már egy bátorhangú ember, aki szakítani merjen az iskolás tradíciókkal és tiltakozzék az ellen, hogy Shakespeare-t, a világirodalom egyik legnagyobb lírikusát, Shakespeare-vel, az emberi lehetetlenségek drámaírójával tegyék tönkre. Valahány tudós értekezés eddig Shakespeare-vel vagy az egyes shakespearei drámákkal foglalkozott (pedig a British Museum kimutatása szerint az egész földkerekségen, a biblia-irodalom után, a Shakespeare-irodalom a legnagyobb), egyik sem kerülhette el, hogy rámutasson a shakespearei drámák lekvények lehetetlenségeire és sokszor kiabáló indokolatlanságaira. És az iskolás műértés ilyenkor mindig egy bosszantóan ostoba semmitmondás mögé buvik: „Shakespearenek ez is szabad” vagy „ilyen lehetetlenséget csak egy shakespearei zseni engedhet meg magának”. De hogyha ezek a drámai lehetetlenségek állandóan ismétlődnek, ha egyetlen shakespearei dráma sincsen, amelyben pszichológiai elfogadhatatlanságok ne volnának, akkor hol marad a drámaíró zsenialitása? A valóság valóban az, hogy a dráma csak keret Shakespeare-nél a halhatatlan lírai megnyilatkozások részére. Egészen mellékes az, hogy Hamlet minden pszichológiai törvény ellenére végig tétovázza a hosszú felvonásokat és igazán kár volt annyi éleselmjűséget elfecsérelni erre a problémára, mint amennyit az esztétikusok ráparazoltak. Mert Hamletben is nem a dráma fontos, hanem az, hogy a „Lenni vagy nem lenni” a világirodalom egyik leghatalmasabb lírai megnyilatkozása. És a Romeo és Juliában sem fontos az, hogy egyik drámai lehetetlenség követi a másikat, főleg az azzal bibelődni, hogy Juliáért iszameg az álomitalt, holott a dolgok természetes megoldása sokkal kézenfekvőbb volna és főleg a többi lehetetlenségért is mentegetni Shakespeare-t: mert a dráma itt is csak mellékes, csak keret volt Shakespeare-nak, hogy elmondathassa az erkélyjelenetet, Julia siralmát a halottnak vélt Romeo fölött, Julia monológját az álomital mellett és a többi csodálatosan nagy, líktetően forró és lélekből kirobbanó lírai költeményeket. Ezért van az, hogy Shakespeare-t nem lehet, de nem is szabad „természetesen” játszani. Verset, lírai költeményt nem lehet „természetesen” szaloncsevegéssel elmondani, mert a vers maga sem természetes valami. Verset, Shakespeare-t csak szavalni lehet és szabad. Természetesen ezzel nem gondolunk holmi olcsó szinfalhasogatásra. És ezért van az is, hogy Shakespeare-t nem lehet, vagy legalább is nem muszáj diszletezni. Legfeljebb csak annyira, mint ahogyan egy szcenizált lírai költeményt. Mindezzel elmondottuk a tegnapi előadás összes hibáit és eredményeit. Lengyel Vilmos kifogástalan Romeo volt. Kissé rekedt volt ugyan, de így is szépen, minden hangsúlyt kihangsúlyozva mondotta el Shakespeare verseit. Élvezet volt hallgatni. Forgács Merentőjáról ugyanezt kell megállapítani. Izsáky Margit nem tehetségben, de hangban és fizikumban kissé gyöngye a Julia szerepére. Még csak Réthelyt kell megemlíteni, aki erős, jó Tybalt volt. A többi szereplők adták amit tudtak adni. Viszont a rendezés még azt is tönkretette, amit a nem nagyon elsőrangú előadás egyébként nyújtott volna. Kevesebb díszlet sokkal több lett volna. A kopott, nyílt színen ide-oda tologatott kullissák csak arra voltak jók, hogy az embert kizökkentsék a hangulatból. Egyetlen körfüggöny két-három lépcsővel és oszloppal sokkal több lett volna, mint a teljesen felesleges és zavaró kopott házfalak. (g.)

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Szerda: Lohengrin.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Kedd: Romeo és Julia.

Szerda: Csodaszarvas.

Csütörtök: A Lubinszky-együttes vendégjátéka.

Péntek: Nincs előadás.

Szombat d. u. 3 óra: A Lubinszky-együttes vendégjátéka.

Délután 5 óra: Tanító ur és Parasztebesület.

Este 8 óra: Gyurkovics lányok.

Vasárnap délelőtt fél 11 óra: A kolozsvári magyar zenekonzervatórium zenekari hangversenye.

D. u. 3 óra: A Lubinszky-együttes utolsó fellépése.

D. u. 5 óra: Lumpaciús Vagabundus és a három jómadár.

Este 8 óra: A Bajadér.

Hétfő: Bucsukeringő.

MOZGÓK MŰSORA

Kedd, január 15.

Select-Mozgó: A filmdrámák rekordja!

Rejtelmek háza. II. rész. Jules Mary nagyszerű regénye, „La Maison du mystère” filmen. A II. rész 6 óriási felvonás. Főszerepben Ivan Mosjoukine, a világ legnagyobb filmművésze és francia művészek legjobbjai. Felejthetetlen művészeti esemény.

Hétfő, jan. 14. A rejtelmek háza III. r.

Uránia-Mozgó: Rejtelmek háza I. rész. Jules Mary kiváló regénye 10 óriási felvonásban. A főszerepben Paris dédelgetett művésze, Ivan Mosjoukine.

Hétfő, jan. 14. A rejtelmek háza II. rész

Apolló-Mozgó: Az eltűnt ház. Pompás kalandorfilm 6 felvonásban, a főszerepben az utolérhetetlen detektívkirály, Harry Piel.

Hétfő, jan. 14. A bronzember.

Telefon-sz. 81. **LÁDAGYÁR** Flóküzlet Egeres

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeszerel és szétzedett részeken megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

„Barzel” Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Kaiser-Borax
Minden háznál olyan fontos,
Mint a nyájnál a bojtár
Vagy a kolompos.

1498

Gyermekjáték, gyermekkocsik, diszmuáruk
teljes kiárúsítása

Minden vevő 10% kedvezményben részesül, Kiskereskedőknek nagyobb vételnél nagyobb árkedvezmény

Eisenstädter Fülöp és Társa CLUJ
Strada Rogina Maria (v. Deák Ferenc-utca) 13. szám alatt
v. Lakatos-Áruházban

Sándor Agoston Utoda
cégnél békebeli női és férfi bőrkeztük újra kaphatók

Férfidivatkülönlegességek! Férfi fehérneműket
merték után vállalunk

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL! EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.
SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK. CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Ajánlati versenyhirdetmény

A felszámolás alatt levő „Kadima” Nyomda és Kiadóvállalat R.-T.-nak Cluj, str. Baron L. Pop 10. sz. alatt üzemben levő, tökéletesen felszerelt modern nyomdáját eladás útján értékesíteni szándékszunk s e célból ezennel ajánlati versenyt hirdetünk.

A minden részletre kiterjedően megszövegezett, zárt írásbeli vételi ajánlatok legkésőbb 1924. március hó 15-éig titkárnk oz. Lévy László urhoz Cluj, str. Baron L. pop 10. sz.) nyújtandók be és az ezen időpontig beérkezett ajánlatok elfogadását vagy el nem fogadását illetően 1924. évi március 25-éig fogjuk nyilatkozatunkat az érdekeltek tudomására hozni, amely időpontig mindegyiküket az általa tett ajánlat kötelezi.

A beérkezett ajánlatok felett minden korlátozás nélkül, legjobb belátásunk szerint határozunk és esetleg a beérkezett ajánlattevőt vagy azoknak egy részét zártkörű szóbeli árlejtésre fogjuk meghívni.

A nyomda megtekintése és az általános eladási feltételekről való tájékozódás végett a fentnevezett társasági titkárral a rendes üzleti órák alatt bármikor értekezhetni.

Cluj, 1924. évi január hó 10.

A „Kadima” Nyomda és Kiadóvállalat R.-T. felszámoló bizottsága

Pályázat

A medgyesi izraelita orth. hitközség Schamesz, Maschgiach és szárnyasmetsző teendőikkel egybekötött állásra pályázatot hirdet. Kisebb családdal bíró pályázók január hó végéig ajánlataikat alanti címre küldjék. Javaldalmazás megegyezés szerint.

Citron Benjámin
hitk. elnök

Pályázati hirdetmény

A szatmári statusquo ante izr. hitközségnél a főkantort-metszői állás betöltendő. Pályázóktól megkívánatik, hogy elsőrendű jóhangú, zeneileg is képzett kántorok legyenek és שׁוֹרֵב וְקוֹרֵא ומוֹדֵל szigoruan konzervatív rabbitól eredő képesítéssel bírjanak. Fizetés: Szabad lakás, fél שׁוֹרֵב, 4 öl tűzifa s az itt szokásos mellékjövödelmen kívül megegyezés szerint. Az életkort, családi körülményeket feltüntetendő, מִסְלָחֵי מִסְלָחֵי és működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvények Princz Armin hitk. elnök címére küldendők. A próbaelőadásra meghívottaknak a vasúti költség megtérítetik.

Satu-Mare, 1924 jannár 11.

Az előljáróság

„SIRPINOL”
legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: Tüdő-és hörghurut, köhögés, számarköhögés és tuberkulózis ellen. Mindenkinek képe házirosvat, hogy „Sirpinol”-t rendeljen!

Kapható minden gyógyszerárban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt” gyógyszer-tára Reghinul-Sásesc

GÁRDI és TÁRSA
fényképezési műterem
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13

Porirók, gyermekfelvételek, nagyítások

Gyermekjáték, gyermekkocsik, diszmuáruk
teljes kiárúsítása

Minden vevő 10% kedvezményben részesül, Kiskereskedőknek nagyobb vételnél nagyobb árkedvezmény

Eisenstädter Fülöp és Társa CLUJ
Strada Rogina Maria (v. Deák Ferenc-utca) 13. szám alatt
v. Lakatos-Áruházban

Sándor Agoston Utoda
cégnél békebeli női és férfi bőrkeztük újra kaphatók

Férfidivatkülönlegességek! Férfi fehérneműket
merték után vállalunk

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL! EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.
SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK. CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

APRÓHIRDETÉSEK

Keresek azonnali belépésre 3 gyermek mellé németül jól tudó, lehetőleg izraelita vallású nevelőnt. Jelentkezni lehet Friedman Sándor urnál, Cluj, Heliós-terakat, Piața Unirei 7. Fényes László, Târgu-Muras. 6705

Kolozsvárott az Ötvös-utca 19. sz. alatti ház szabad kézből eladó. Feltehetőleg Dr. Kölcze Károly brassói (Kapu-u. 60. sz.) ügyvédi irodájában megtudhatók, a si levélbeli kérdésekre azonnal válaszol. 6704

Annak, aki héberül meg akar tanulni, héber szótára is szüksége van. A legjobb héber szótár a Meno-ah (héber-német és német-héber). Ára kötve 150 lei és portó. Uj Kelet könyvosztálya.

A legolcsóbb zsidó ifjúsági könyvek: Bah Hillel: In bene Berack, Buber: Drei Legend-n, Steinberg: Der Soldat des Zaren, Auerbach: Joab, Glaser: Gibborim. Az öt kötet ára 60 lei és portó. A zsidó ifjúság nemcsak a zsidó ifjúsági ir dalmat ismeri meg, a német nyelvben is gyakorolja magát. Uj Kelet könyv. osztálya.

Házaspár butorozott szobát keres konyhahasználattal. Leveleket „Jó fizetők” jellegre a kiadóhivatalba.

Penz- és helyszüke miatt

raktáron levő zongora, bébuló, háló, uriszoba, Wertheim-kassza, perzsa zőnyeg, gyári szőnyegek és hencsertakárok minden elfogadható árban eladatnak.

Beck és Benjamin

Oradea-Mare Strada Cogalniceanu (Várady Zs.-u.) 11. Telefon 17-04

Divatárusnő (modestin) leány vagy asszony, önálló, jó munkakerő, városi gyakorlattal kerestetik. Az illető teljes ellátáson kívül megegyezés szerinti fizetést kap, családtagok tekintetük és kellemes otthonát talál. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Salon de mode” jellegre küldendők. 6685

Bel- és külföldi fuvarleveleket díjmentesen felülvizsgál és fuvardíjtöbbletet a legközelebbi időn belül folyósít Recom-pens nemzetközi fuvarlevél felülvizsgáló intézet Timișoara, Helvét-u. 1643

Sziliszkinprém (gallérok és széles csikok) olcsón eladó. Érdeklődők forduljanak a kiadóhivatalba.

Első Erdélyrezi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönc: Juvare, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogászati arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina-beváltásai
Kienze és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst árákban nagy lerakat.
Csak viszontelárúsítóknak:

DIYROL

FÉMTISZTÍTÓSZER

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindenféle poharak, demyonok, palackok.

lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben
AUSLÄNDER LAJOSNÁL
CLUJ,
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 954

»GANZ«

FÉLE
VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉS TÁRSA
CLUJ, STRADA REG.NA MARIA 16. SZ.
SÜRGÖNYCIM: ALTERNO
TELEFON 991

Villamos generatorok, dinamók, motorok és transzformátorokból, valamint váltóáramú árammérőórákból és szerelési anyagokból állandó nagy raktár. Bizományi raktár minden nagyobb városban. Költségvetéseket díjmentesen ad.

Ganz és Társa Danubius Rt. képviselői
benzinmotorokra, szivógázmotorokra, centrifugális szivattyukra, téglagyári berendezésekre és vasuti kocsikra, valamint azok tartozékaira. 1572

Engros

„VEZUV”

Engros

MAGAZIN DE TEXTIL, Cluj Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. Babos-palota

Szővőpamutok (Bumbac)

minden gyártmányu a legolcsóbb napi árak an minden mennyiség kapható. Hirschfeld és Társa aradi cég erdélyrezi kizárólagos lerakata.

Textilárukban nagy választék! Rador 921

Magas kalóriájú
lupényi kőszén, kokszt, sziléziai szalonszenet
és speciális mosott kovácszenet

valamint belföldi közép kalóriájú szeneket azonnal szállít tüzemek és szénagyároskedők részére

FERROCARBON

SZÉNKERESKEDELMI TÁRSASÁG TIMIȘOARA, AGRÁRPALOTA, TELEFONSZ.: 9.

Sziléziai és belföldi bányák kizárólagos képviselői.
Expozitúra: Petroseni, Kattowitz
Fiók: Cluj, C. Reg. Ferdinand 70

„ASTRA”

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A.
Sürgöncim: Vagonastra Arad * ARAD * Telefonszám 694 és 900

Motorosztály:

Autobuszok, Teherautók, Cisternaautók, Stabíl benzinmotorok, Benzin-elektromos gépcsoportok, Esztergapadok, Excenterprések, Frictios prések, Csiszológépek. Alkatrészek mindenféle rendszerű személy- és teherautókhoz és benzinmotorokhoz.

Ezen gyártmányok eredeti gyári árakon beszerezhetők az alábbi bizományi raktárakból:

- ARAD: Automobil és Gépkereskedelmi Vállalat, Strada Alexandri No. 6.
- BRAȘOV: „Sylvania” Műszaki RT., Piața Boilor No. 7.
- CLUJ: Blaga Emil, Piața Ștefan cel Mare 3.
- LUGOJ: Schwäbische Zentralbank Filiale Lugoj.
- ORADEA-MARE: „Economia” Ipari és Kereskedelmi R. T., Piața Mihai Viteazul No. 1.
- SĂTMAR: Princes Testvérek Vasöntöde és Gépgyár R. T.
- SIBIU: Compania Anglo Americana, Bretter Promenade.
- TÂRGU-MUREȘ: Bíró Endre okl. gépés mérnök gépipari vállalata, Str. Ștefan Voda No. 1/a.
- TIMIȘOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorovegasse No. 5.